

KV PACKRUMMET
GESTALTNINGSBILAGA
OFFENTLIGA RUM
2015-02-05

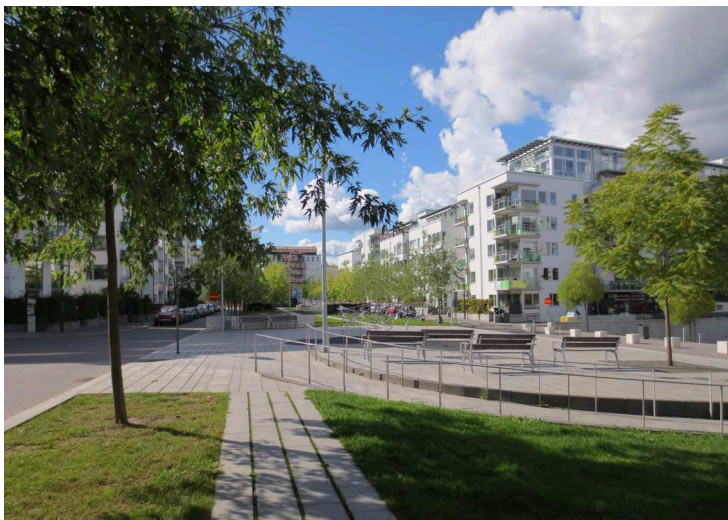

**Stockholms
stad**

Nyréns Arkitektkontor

Ovan: Referensprojekt: Mariatorget. Ytan mellan träden jämförbar. Till höger: Referensprojekt: Hammarby Gård. Landskapsarkitekt Nivå. En smal park med gator omkring.

LANDSKAP

PACKRUMMETS OFFENTLIGA RUM

Tät struktur

Packrummet ligger i Årstaberg i Liljeholmen i bra kollektivtrafikläge. Den nya stadsdelen är en del av innerstadens utveckling. Den är tänkt att bli en tät stadsdel med uppemot 1000 lägenheter. Det kan bli en stadsmässig miljö med många invånare och folk som passerar förbi. Den har parker med begränsade storlekar, smala gator och små gårdar. Solljus på mark blir en bristvara som ska tas tillvara. Ytor måste skyddas från buller på olika sätt med bebyggelsens gruppering och med bullerskärmar. Marken ska användas effektivt. Strategin för det offentliga rummet är därför att skapa en anläggning med hög kvalitet, som är tålig mot slitage, att ytor går att använda för flera ändamål och att skapa platser som är väl kopplade till varandra inom stadsdelen och mot omgivningen.

Byggnadernas bottenvåningar användning är det som i hög grad avgör hur stadsmässig en stadsdel blir. Bostadsentréer och entréer till lokaler förläggs mot gatorna. Bostäderna har entréer både mot gata och gård. I den täta stadsdelen Packrummet finns underlag för butiker och andra lokaler vilket kan ge det goda stadsliv som är ett mål i Översiktsplanen Promenadstaden.

Projektets gröna struktur består av Naturparken i norr, Kvartersparken i mitten och ett grönt stråk mot järnvägen som avslutas med Stationsplatsen vid tågstationen Årstaberg. Vid den slingrande Sjöviksbacken placeras en enkel entréplats i korsningen med Årstabergsvägen. Gatan får sin gröna karaktär av de parker med höga trädvolymen som möter upp kontinuerligt. Bostadsgårdarna och skolgården är underbyggda med planterbara bjälklag. Naturparken har en viktig funktion som ekologisk spridningskorridor främst för ek och eklevande arter men även för barrskogsfåglar. Därför gynnas särskilt ek och tall i gallring och med jordförbättring på de magra växtplatserna och med nyplanteringar. Naturparken förses även med lekytor och ett nät av gångvägar. Man kan komma till Naturparken via en trappa i Sjöviksbacken, en trappa norr om kvarter 5 och en ramp mellan skolan och kvarter 5 samt över skolgården som ligger utanför detta projekt. Centralt i projektet skapas den gröna Kvartersparken. Den är rikt programmerad med vistelseytor för förskolorna, skolan, ungdomar, boende och besökare. Stationsplatsen är mest hårdgjord och anpassad till att klara de strömmar av fotgängare och cyklister som passerar förbi här på ett tryggt och säkert sätt.

PACKRUMMET

GESTALTNINGSBILAGA OFFENTLIGA RUM

2015-02-05

Referensprojekt: klassiska bergsparker i Stockholm. Vasaparkentill vänster och Vitabergsparken ovan. Observera de nyplanterade träderna i Vitabergsparken.

Naturparken

Naturparken är en del av ett större parkprojekt kallat Årstabergsparken som utvecklas i stadsdelen i fyra olika etapper. Detta är den tredje etappen. Den första etappen i västra delen är projekterad till förfrågningsunderlag i januari 2015 och har fått ge inspiration till gestaltningen av denna etapp. Etapp 2 är området invid Sjöviksbacken där det idag ligger en Mc-klubb. Den fjärde etappen blir en utvidgning av lekplatsen Blockriket. Hela Årstabergsparken är en bergspark som tar hand om de obebyggda naturmarksytorerna norr om Packrummet och Nybodahöjden ner till bebyggelsen i Årstadal.

Platsen i denna etapp är idag de högsta delarna på en relativt kal bergkulle med skogbevuxna moränsluttningar. Det finns en viss med utsikt över och mellan bebyggelsen i Årstadal mot Årstaviken och Södermalm. En smal gångväg belagd med grus leder idag till den förskola som ska ersättas med den nya skola som ingår i projektet. Kopplingen mot söder och mot Sjöviksbacken är idag obefintlig. Det blir en viktig del av projektet att skapa ett gångvägssystem som kan snöröjas och belysas för att inbjuda till promenader. Gångvägarna ska kopplas till resten av Årstabergsparken i väster med en trärappa i den branta sluttningen ner mot Sjöviksbacken och mot norr till Blockriket där den smala befintliga grusvägen breddas, asfaltbeläggs och belyses. Mot söder och den nya bebyggelsen anläggs en ramp med en utsmyckad handledare som släntrar sig ner mot gatan och som har en smal trappa som tar den genaste vägen mellan vilplanen. Trots att rampen tar ut svängarna klarar den inte riktigt de eftersträlvade lutningarna på 5 % hela vägen. Den kommer ändå att bli en viktig och bekväm gångväg upp i Naturparken till exempel för förskoleavdelningar som vill uppleva uppvuxna träd och leka i naturliga omgivningar. Naturparken ligger helt intill den nya Sjöviksskolan som är planerad att bli en av Stockholms största 0-9 skolor med ca 1200 elever. De har en fin skolgård med många aktiviteter men en begränsad yta enligt de normer som finns. Därför kommer eleverna med största sannolikhet dagligen att använda Naturparken, t.ex. under längre raster. Tanken är att skolgården ska vara tydligt avgränsad med ett staket, men att det ska finnas flera gångvägskopplingar där terrängen så tillåter mellan skolgård och park. Hela utformningen av den södra delen av Naturparken är därför tänkt att vara anpassad till ett intensivt utnyttjande för lek dagtid. Men denna användning ska inte hindra de som vill passera förbi som inte tillhör skolan

Idag är parkens södra del kal och bergig. Den norra delen har mycket vegetation. Projektet renodlar de båda karaktärerna. Bild till vänster: Skogsmark i den norra delen med den stig som breddas till gångväg.

eller förskolor - parken måste upplevas som offentlig och för alla.

I Naturparken byggs därför tre Aktivitetsplatser med olika lekredskap. Dessa ligger sidoordnade från gångvägarna som ska kännas offentliga och de är tydligt avgränsade från den omgivande hållmarken på bergets topp för att göra det möjligt att bevara den största delen av vegetationen som är känslig för slitage. Av samma skäl finns ett nätverk av sekundära släta gångvägar som kommer att minska slitaget i naturmarken.

Liksom i resten av Årstabergsparken finns ett program för gestaltningen som innehåller en del återkommande element ur stadens standardsortiment såsom belysningsstolpar med armaturer, trappor av granit och trä, soffor och papperskorgar. Därutöver finns återkommande element som är unika för och återkommande i hela den planerade Årstabergsparken med sina fyra etapper. Det är den ljusa gröna färgen på mycket av utrustningen, viktiga platser och knutpunkter av platsgjuten betong med integrerade betongbänkar med reliefer som ger information, skärmtaket av glas, sandlådans detaljer, fågelholkar, fladdermusholkar, insektshotell, pinndepåer, lekstockar och lekkojor. Naturmarken förädlas på olika sätt med enkla medel som gör den mer användbar. Parken är vidare en del av en ekologisk spridningskorridor där spridning av ek, eklevande arter samt barrskogsfåglar ska underlättas. Gångvägarna utformas för att ge upplevelsevärden i promenaden genom skogen.

Naturparkens norra delar innehåller allt mindre anläggningar. Där har det förmodade slitaget minskat och där kan naturkänslan dominera. I de uppvuxna skogsbestånden finns förutsättningar för spontan lek på en mängd platser. Det finns några fornlämningar i Naturparken som ska sparas oförändrade. Den exakta lokaliseringen och bevarandet av dem är inte utrett.

Alla anläggningar på berget görs i princip ovan bergnivån och sprängning undviks så långt möjligt. Tanken med detta är att ingreppet ska bli så skonsamt som möjligt, utbredningen av ingreppet minimeras och det kan uppfattas som ett tillägg som i någon mån är reversibelt. Samtidigt ska anläggningen klara en intensiv användning och slitage. Gångvägarna görs i allmänhet med beläggning av asfalt. De är höjdsatta översiktligt och tanken med dem är att de ska byggas upp ovan bergnivån snarare än att sprängas ner. De smala gångstigarna som korsar över berget ligger även de ovan berg. De byggs av betong och blir som spänger över berget.

Material i Naturparken;

Gångväg av asfalt med belysning och soffor på jämna avstånd. Snöröjs. 5 % lutning eftersträvas men kan ej uppnås överallt på grund av topografin

Gångstigar av platsgjuten betong.

Knutpunkter av platsgjuten betong med sittbara murar som har inslag av sittytor av trä.

Aktivitetsytor med ram av platsgjuten betong och betongytor där så går. Med olika lekutrustningar. Klättertorn 3 st., lutande snurrande plan, skärmtak och sandlåda. Fallskydd av strid sand.

Trappor med handledare av plattstål. En av blocksten med barnvagnsramp.

En smalare i den slingrande rampen av blocksten men utan handledare. En trätrappa är vald för att minska ingreppet i det branta berget vid Sjöviksbacken och undvika bergschakt. Några mindre trappor av platsgjuten betong ihop med gångstigarna.

Referens; Årstabergsparken del 1. Syllen. Naturparken har samma idé kring mötesplatser, det är samma skärmtak, möblering och gröna färg.

En slingrande ramp med vilplan av platsgjuten betong med sittbänkar av trä.
 Utsmyckad handledare.
 Soffor och papperskorgar av standardtyp från Vestre.
 Pinndepå, lekkoja, fågelholkar, fladdermusholkar, insektshotell.
 "Funny walk"-detaljer hämtade från Årstabergsparkens etapp 1.
 Befintlig vegetation gynnas med jordförbättring.
 Befintliga stammar målas inom ett område.
 Befintlig vegetation gallras kring gångvägen.
 Ny vegetation; främst ek ihop med den slingrande rampen och norr om trätappan.

Nedan; Rampen upp
 mot Naturparken med ett
 utsmyckat räcke.

Nedan;
 Referensprojekt.
 Vallentuna Kulturhus.
 INyréns arkitektkontor.
 Populärt lekredskap,
 ett lutande snurrande
 plan.
 Vänster;
 Referensprojekt.
 Betonggjutning ovan
 berg på Husarö.
 Liknande gjutningar
 finns även på
 Fjärderholmarna.

Exempel på
 insektshotell där tex
 humlor kan föröka sig.

Högst upp; Referensprojekt i Barcelona. Ytor skyddas från hårt slitage med nivåskillnader.

Ovan; Referensprojekt. I Istanbul, Turkiet finns lutande plan som liknar de vi har - Flaken - i Kvartersparken. Vi har kombinerat trä och plastgjutet betong.

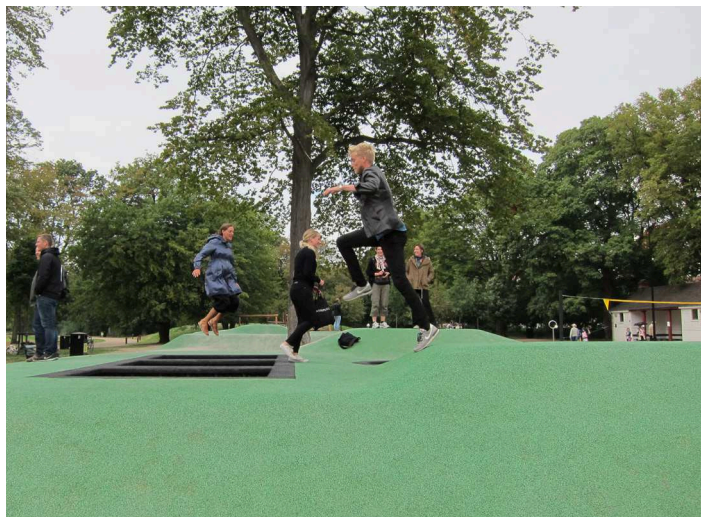
Mitten; Referensprojekt. Svea Artilleri. Nyréns arkitektkontor. En tät miljö med gräsyta och trappor runt.

Höger; Referensprojekt. Marcusplatsen Sickla, Nyréns arkitektkontor. Gräsytor, sittplatser

Kvartersparken

Kvartersparken ligger tätt inpå gator och byggnader på alla sidor. Den byggs upp från grunden mitt i det område för arbetsplatser som ligger där idag. Den är en unik plats i hela stadsdelen Årstadal. Den utformas som egen enhet med vissa kopplingar genom material till Stationsplatsen, men är inte tänkt att hänga ihop gestaltningsmässigt med Årstabergsparken i norr. Den kommer att användas av barngrupper från förskolorna och kan bli en plats att vistas på för ungdomar och barn från skolan. Vidare går det stora gångstråket från Årstadal till Årstabergs station förbi på gångbanorna. Någon kan vilja diagonala över parken men de stora strömmarna av folk kommer troligen att använda gångbanorna runtom beroende på nivåförhållandena. Skillnaden i nivåer har utnyttjats i gestaltningen för att skapa en sekvens av horisontella rum med olika funktioner som är förbundna på olika sätt. Kvartersparken har en strikt utsida med rader av träd, inramande häckar och raka murar. Insidan är mjukare och mer tillfällig.

Den är indelad i tre delar från nordväst; Gräsmattan, hängytan och lekplatsytor främst för förskolornas behov. Gräsmattan, relativt plan för lekar, solbad etc. Primärt inte för fotboll därför går en gångväg tvärsöver den. Den inramas

Vänster; Studsmatta med fallskyddsgummi. Mitten; Ett basketträd placeras i hängytan. Ovan; Kanterna i parken bearbetas med sten, betong och stål.

av trappor som leder uppåt och nedåt. Det finns en yta med sittplatser som blickar ut över den i det bästa solläget. Planteringar av främst buskar ramar in den och den skyddas högst upp mot Sjöviksbacken av en bullerskyddande mur som är ca 1,10 meter hög mot gatan. Bullerskärmen är av granit som har släktskap med graniten på Stationsplatsen. Under gräsmattan ligger ett stort fördröjningsmagasin för dagvatten.

Hängytan har en fri möblering av träd, lutande ytor av betong och trä, sittytor mm som skapar platser där man kan "hänga" och umgås, åka skateboard, leka parkour och streetcykla. Där finns en grusyta för t.ex. boule som ligger ovan den ledning för fjärrvärme som korsar parken.

Lekplatsytan är indelad i tre delar. De två västra är offentliga lekplatser. Den östra är en utsläppsgård för förskolan i byggnaden och ligger på kvartersmark. De är sammankopplade med varandra och omgivande gator på ett sådant sätt att de klarar tillgängligheten. De är inhägnade och öppningarna förses med grindar, men gångvägsnätet är utformat så att de ska vara tydligt offentliga även om de i första hand kommer att utnyttjas av förskolegrupper.

Material i Kvartersparken;

Gångväg av asfalt mot skolan.

Hängtytor av platsgjuten betong och grus.

Uppstickande flak. Lutande plan av trä, betong och planteringsjord med träd.

Basketträd, studsmattor.

Lekredskap anpassade till den mindre barnen; sandlådor, klätter- och balanslekredskap, rutsch, lekhus, landskap av gummikullar.

Pergolor vid sandlådorna som skapar intimare rum i parken som är omgiven av mycket höga hus.

Murar av betong med undantag av bullermuren mot Sjöviksbacken som är av sten.

Trappor av blocksten med handledare av plattstål. Handledare undviks i trappan kring gräsyta. Soffor och papperskorgar av standardtyp från Vestre.

Ny vegetation; främst träd och buskplanteringar. Träden ska vara av stora storlekar, so 30-40, för att klara att rumsligt stå samman med de höga husen samt för att det inte finns någon befintlig vegetation här att bygga vidare på.

Alla träd som står i hårdgjorda ytor planteras i skelettjord. Många trädarter används blandat i trädraderna med något tema. Var tredje träd är en art. Träd med ljusa och lätta kronor används.

Ovan; Referensprojekt: Gångtunnel i Sundbyberg under järnvägen. Ljus betong. Rundade former. Genomtänkt belysning, konst. Landskapsarkitekt och arkitekt Nyréns.

Höger; Ingången till Årstabergs station är idag ett provisorium som måste göras om helt. Det lägre planet flyttas längre ut. Öppenhet, sikt, ljus, säkerhet och trygghet eftersträvas i den nya lösningen.

Stationsplatsen

Stationsplatsen är en knutpunkt för fotgängare som ska till och från Årstabergs station med pendeltåg och tvärbana. Platsen är på grund av de nivåskillnader som finns i området uppdelad i en övre och en nedre del. Den nedre delen ligger på samma plan som tågstationens spärrar. Den övre delen ligger på samma plan som entrégatan, gata C, till området. Ett regionalt cykelstråk från Södermalm över Årstabron till de sydvästra förorterna, leder över platsen. En bro förbinder de båda nivåerna och separerar cyklar från den stora strömmen av fotgängare som kan förväntas till och från tågen. Bron utförs i ljus betong. Övriga ytor beläggs med sten och murarna utförs av ljus granit. Detta för att skapa en anläggning av högsta kvalitet som ger ett bra första intryck för besökare. Trygghet och säkerhet betonas i utformningen. Lokaler för t.ex. en kiosk placeras under bron. Ytorna ska ha en tydlig och

ledande belysning. Inga mörka hörn får förekomma. Formgivningen betonar rörelse. Runda former används. En hög skylt med ett lysande J kan placeras på platsen för orienteringens skull.

Ytorna närmast stationen får troligen inte utformas för stadigvarande vistelse. Där finns likheter med det nyligen Sienaprisbelönade projektet Brovaktarparken på Kungsholmen som ligger under Essingeleden. I den parken finns enstaka soffor och här gör vi murarna sittbara.

En viktig funktion på Stationsplatsen är alla cykelställ som måste få plats. Det ska finnas hyrcyklar och platser för lastcyklar.

Vattenavrinningen på den nedre platsen är viktig. Det finns en risk för översvämning vid extrema väderlekar. Detta inträffade senast sommaren 2014.

Lågpunkten är dragen ut från själva stationen. Ett flertal brunnar är placerade på vägen ner till platsen.

Material på Stationsplatsen;

Gångytor av smågatsten mönstrad i organiska stråk av en ljus och en mörk sten. Sågad och flammad sten används i viktiga stråk för tillgänglighetens skull.

Det regionala cykelstråket är belagt med asfalt.

Murar av granit. Blockstensmurar i organiska former med sittbar höjd.

Skylthållare av granit.

Bro med brobana, pelare och landfästen av ljus betong. Belysning på undersidan och längs väggar. Brobanan görs så tunn som möjligt för att skapa ett öppet rum.

Trappa av blocksten, 4 meter bred, med handledare av plattstål vid sidorna och i mitten, utan barnvagnsramp. Barnvagnarna får välja den tillgängliga vägen. Trappan öppnas i nedre delen mot stationen. I den övre delen går trappan i öppet läge.

Broräcken och räcke ovan mur av samma typ. De ska tåla påkörning.

Soffor och papperskorgar av standardtyp från Vestre.

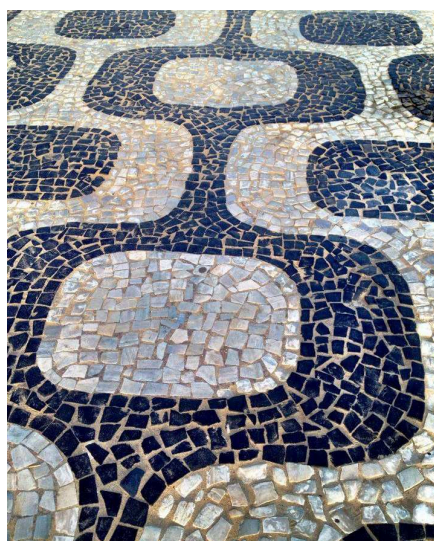
Cykelställ av olika typer. Laddningsbara för hyrcyklar, låsbara byglar, platser för lastcyklar.

Skylt och skyltstolpe.

Ny vegetation; främst träd, marktäckare och låga buskar. Vegetationen får inte skymma sikten i ögonhöjd. Klätterväxter mot murar. Träden ska vara av stora storlekar, so 30-40, för att klara att rumsligt stå samman med de höga husen samt för att det inte finns någon befintlig vegetation här att bygga vidare på.

Alla träd som står i hårdgjorda ytor planteras i skelettjord.

Referensprojekt:
Copacabana och Portugal.
Beläggning av smågatsten
i ett organiskt mönster
med en mörk och en ljus
sten. I detta fall är det s.k.
nubbsten.

Denna plats är det första intrycket av Årstadal för många som kommer med bil och cykel. En liten entréplats skapas med en stenbeläggning, låga murar och en pergola som bäddar in elstationerna.

Ytorna närmast spåren tas omhand i projektet. Ett enhetligt bullerskydd i form av en gabionmur ersätter det befintliga planket.

Grönstråket mot järnvägen

Det regionala cykelstråket leds mjukt förbi längs järnvägen med kopplingar in i Packrummet som inte ska locka till genande cykeltrafik. Det är inbäddat i trädgrönska. Cykelstråket är brett fram till den punkt där det finns plats för en framtida cykelbro över till Västberga längs järnvägen. Planteringsytorna runt om används för fördröjning av dagvatten med små diken som förbinds med trummor. Vatten från den intilliggande gatan leds över kantstödet som sänks ner lokalt med jämna mellanrum.

Cykelparkeringen kan expandera i den södra delen.

Material i Grönstråket;

Det regionala cykelstråket är belagt med asfalt.

Gräsytor och planteringsytor med kärrväxter som tål översvämning.

Bullermur av gabioner av stål. Se bilaga. Bullermuren ska inte vara klättringsbar och den ska ha ett krön som är svårforcerat.

Ny vegetation; träd, kärrväxter, klättrväxter mot muren som ska kläs in helt med grönska. Träden ska vara av stora storlekar, so 30-40, för att klara att rumsligt stå samman med de höga husen samt för att det inte finns någon befintlig vegetation här att bygga vidare på.

Sjöviksbacken

Sjöviksbacken är en av två entrévägar till Årstadal. Den slingrar sig fram över berget. Stundtals är den brant. Den är inte trädplanterad som en allé utan får sin gröna struktur av de återkommande gröna ytor som den passerar. Det är främst grönskans i parkerna. Enstaka trädbestånd kan man få till i Packrummet på entréplatsen, vid skolan och på kvartersmark. Kvartersparken sticker fram med stora trädkronor.

Entréplatsen vid korsningen mot Årstabergsvägen är inte stor men den är till för att ge något omhändertagande i det första intrycket för de som kommer med bil och till fots eller cykel från Årstabergsvägen.

Ovan; En trätappa anläggs i bergssluttningen upp från Sjöviksbacken. Det blir entrén till Naturparken.
Höger; Gata A ligger mot Tvärbanan och Årstabergsvägen. Cykelstråket ligger kvar närmast spåren. En låg stödmur av granit tar hand om nivåskillnaden till gatan som trädplanteras,

*Referensprojekt; Bysis torg.
Landskapsarkitekt Tyréns. En
stadsmässig urban miljö kan
skapas kring kvartersparken.*

Gatorna

Gatorna beläggs med asfalt. Gångbanor beläggs med betongplattor 35x35. Cykelbanor av asfalt. Kantstöd av granit används mellan olika trafikslag. Genomsläppligt kantstöd mot Grönstråket mot järnvägen. Låg stödmur i gata A av blocksten av granit. Träden i gata A ska vara av stor storlek, de planteras i en grusyta med skelettjord.

